Бары дойдулар пролетарийдара, холбоҕуҥ!

САҤА ОЛОХ

Хаҥыат 1931 сыл алтыныы 15 күнүттэн таҕаар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҒЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҒЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 75 (6211) | 1985 сыл. Бэс ыйын 20 күнэ ЧЭППИЭР | Сыаната 3 харчы.

ТЫА СИРИН ҮЛЭҺИТТЭРИН ДЬОҺУННААХ СОРУКТАРА

ССРС Министрдэрин Совета «1985 сылга үүнүү хомуурун, тыа хаҥаайыстыбатын бородуукталарын уонна сүөһү аҥылыгын соҕотуоппалааҥын 1985—1986 сс. сүөһү кыстыгын ситиҥиилэхтик атаарыыны хааччыйар эбии дьаһаллар туһунан» ууруох ыйынна.

Уураах хомуур барыта техникаттан өрөмүөннэҕиҥи түргэтэтэргэ уонна үүнүүнү хомуйуу итиэннэ сүөһү аҥылыгын соҕотуоппалааҥын саҕаланыа иккис надыаҕа иннинэ хойуутаанына суох толору бэлэм оҥоруоргэ, үлэлэрин үксүтэр иккі сменаҕа тэрийэн туран, хомуур агрегаттарын идэлэах механизатордарынан хааччыйарга, ону таҥа үүнүүнү хомуйууга оҥуу таҥыыга итиэннэ харайыыга сүүкэтэри аҕыйатарга эбээһинэстиир. Хас биирдии хаҥаайыстыба оту, сенаҕы, силэҕи, от мааскэтин уонна сүөһү атын аҥылыктарын бэлэмнээҥин былааннарын толороро уонна аҕары толороро, өлөр страховой сыпыастарын үөскэтиэрэ наада. Сүөһү турар тутуулларын уонна фермалар итиэннэ сыахтар оборудованнэларын кэмигэр бэлэмнээҥин хааччыйар сорук туруорулунна.

Союзтай республикалар Министрдэрин Советтара, министерстволар уонна ведомстволар сүөһү турар тутуулларын итиэннэ кормоцехтары тутуну түргэтэтэр, 1985 сыллаҕы быллаҥнаҕа кэрэллэбүттэри сэтиинньи ыйы саспакка үлэҕэ киллэрэр, оттон сиилэҕи итиэннэ сенаҕы харайар тутуулары, сүөһү сиир бурдугун, оту, төрдүлэригэр астахтары харайар ыскылаттары 1985 сыл алтыныыгын аҕарбакка бэлэм оҥорор дьаһаллары ылаллар эбэтэр.

Уураахха 1985 сыллаҕы хомуурга үлаҥнар үлэһиттэр үлэлэрин толоҕуун уонна кинилэри бириэмийэлэҕиҥ бэрэдэгэ уонна усулуобуйата ласыыт сылга туттуллубут бэрэдэккэ уонна үсүлүөбүйэҕэ сөп түбэһиннэрэн корулуннэ. Итиннэ тэҥэ 1985 сылга үүнүүнү хомуйууну, тыа хаҥаайыстыбатын бородуукталарын уонна сүөһү аҥылыгын соҕотуоппалааҥыны, ону тэҥэ сүөһү кыстыгын ситиҥиилэхтик атаарыыны хааччыйар атын дьаһаллар ыйылыннылар.

(ССТА).

ЭБЭҺЭЭТЭЛИСТИБЭНИ — ХОНТУРУОЛГА

Биһиги иннибитигэр түмүктээҥиннээх сыл уонна пятилетка бүтүннүүтүн былааннарын ситиҥиилэхтик толоруу, ССКП XXVII съэһин көрсө биллэриллибит 27 охсуулаах үлэ декадаларын ордук кэдьүүстэхтик атаарыы, кэлэр пятилеткаҕа үчүгэй төрүү үөскэтии соруктара тураллар. Бу биэс сыллаах куурсаннаах үлэни түмүктүүр хомуҥ хас биирдии үлэ коллектива туох оҥорбөтөҕүн, саҕалаан баран туох ситэрбэтэрин, тиҥэҕэр тиэрдибэтэрин хаҥаанныыталаабар да ордук итэн-тоҥон ырытан көрүөхтээх, сыл иккис аҥарыгар тыҥааһыннаах соруктары туруорунуохтаах.

Өрөйуон үүс коллективтара 1985 сылга ылыллыыт социалистическай эбэһээтэлистибэлэрин съезд чаҥыгар хаттаан көрүнүүлэр уонна өссө ордук кирбиилэри баһылаталыннылар. Куоталаһыы иннинэ күннүгэр ыйаан «Сельхозтехника» холбоҕуок валовой бородууксуйаны оҥоруу уонна батарыы пятилеткаҕа былааннарын ахсыннын 1 күнүгэр, оттон сыллаҕы былааннары ахсыннын 20 күнүгэр толорорго соруктаана. «Якутсельстрой» мехучастогун, промкомбинат, Карл Маркс аатынан совхоз коллективтара уо. д. а. охсуулаах декадаларга үлэ оҥорумтуотун ордэтэргэ эмиэ чопчу соруктары туруорунуулар.

Итэ ордук эбэһээтэлистибэлэр хас биирдии пуннара хайдах толорулларын ыйаллэрин ыстаанах хонтуруолга ылыы —партийнай тэриллэлэр дьоһуннаах соруктара. Балыгтаммыт кирбиилэри декада, ый ахсын ылан ыйыгга үлэ дьонун көдүлээччиларинэн, производствоны сайыннарыыга быйаччы эпиэтэ сүтэр салайаччылартан, специалистартан сөптөах ордэбили туруораччыларынан кириилэр буоллаллар.

Социалистическай эбэһээтэлистибэлэр туоллуулларын хааччыйыыга сөптөах тэриллэр уонна ситэр үлэ ыытыллар буоллаҕына, ис кыахтар толоруу, ордук кэдьүүстэхтик туһаныллалларын бастыҥ үлэ коллективтарын холобурдарыттан көрөбүт. «Мугудай» совхоз кини отделениета (управляющай Н. Д. Пермяков, партбюро секретара Л. А. Дьяконов) общественнай сүөһү кыстыгар ылыллыыт үрдүк соруктарын ый ахсын эриэ-дьэхси толорторон үүтү-аһы эбэтиигэ дьоһуннаах олуу уурда. Мугудайдар аҕыс ыйга фуражнай ыныах ахсыттан 906-лыы килограмма үүтү мас, борооску орто эбиллиитин 100,3 килограмма тиэрдэн, о. д. а. хаачыстыбаннай көрдөрүүлэри туһсаран куоталаһыыта бастаатылар. Маанка производствоны салайыыга, үлэни сүрүннээҥиигэ, эбэһээтэлистибэ туолуутун хонтуруолдааһыныгга коммунистар оруоллара улахан.

Ол эрээри үрдүк кирбиилэр тустарынан кэпсэтиилэр сүрүннэрэ эбэһээтэлистибэ ылыллар кэмигэр ыытыллан бараннар кэлин умнуугга хаалларыллар түбэлтэлэрэ аҕыйаҕа суох. Көҕө-нэмэ, тэрээһинэ суох буолуу, дьааланан устуу итинник омсолоох чахчылара, чуолаан, сүөһүттэн ылыллар бородууксуйаны эбэтиигэ улахан мэһэйдэри үөскэтиллэр. Хомойуох иһин, сорох совхозтар уонна кириилэр отделениеларын коллективтара бэйэбит тылларын дьыаланан биэрэгэйэтилэр. Итиннэ эмиэ «Чурапчы» совхоз Сылаҥнаҕы отделениетын ылаҥыллан да көрүөхтээх сөп. Бу отделениеҕа 1985 сылга биир фуражнай ыныахтан үүтү ыаһыы аҕыйыт сыллаҕар 230 килограммынан туһсарарга көтөҕуллубут сыаналаах инициатива толоруллара ыытыллыыта. Эбэһээтэлистибэ эрдэттэн хонтуруолга ылыллыбатаҕа, партбюроҕа да, сельсовет исполкомугар да кини туолуута тохтоо эрэриэр ким даҕаны эпиэтэлээн сүктэрэ итинник содулланна.

Эбэһээтэлистибэлэр туолан иннилэрин күннэтэ барабыаркалыахха. Туох-ханнык иннинэ, хас биирдии коллективка декадаҕы, ыйдаҕы үлэ түмүктэрин сиҥилии дьүүллэһиини тэрийиахха. Съэһин көрсө биллэриллибит охсуулаах үлэ декадаларыгар социалистическай куоталаһыы соҥуу формаларын туһаныахха. Итиннэхэ партийнай уонна депутатскай группалар оруоллаларын үрдэтиэхха.

Пятилетка түмүктээҥиннээх сылыгар ылыллыбыт социалистическай эбэһээтэлистибэлэри толоруу —хас биирбит ытык иэспит!

УДАРНАЙ ҮЛЭ РАПОРА

ССКП райкомугар, райсовет исполкомугар

«Мугудай» совхоз Мугудайдааҕы отделениета үүнүү уон биирис пятилеткатааҕы былааннарын болдьохторун иннинэ, бэс ыйын 15 күнүгэр, толорбутун туһунан рапордыыбыт. Былааннаах 47230 центнер оннугар 47496 центнер үүт ыаннан, государствоҕа 40205 центнери туттарар сорудах 40263 центнеринэн толорулунна. Соҕотуоппаҕа бородуунсуйа 65 бырыһыанна бастаны суоттааҕынан барда.

Пятилеткаларын Лыбытах I уонна Уу Обуустаах фермаларын коллективтара, кириилэр старшайдара Т. Н. Терютина, А. Н. Толстоухова, ыанныыксыттар А. Р. Толстоухова уонна Н. И. Ононошников аҕартаатылар.

Отделение ыанныыксыттара ССКП XXVII съэһэ аҕыллыытын уон иккис пятилетка суоттуур 8150 центнер үүнү илгэни ылан, государствоҕа 6700 центнери туттаран көрсөргө соруктанан ударнай үлэ вахтатыгар туралларын.

Отделение управляющайа Н. ПЕРМЯКОВ.

Партбюро секретара Л. ДЬЯКОНОВ.

Сельсовет исполкомун председателэ М. КРОННИКОВА.

СИР ХАҺААЙЫТТАРА

ССКП XXVII съэһин көрсө 27 охсуулаах үлэ декадалара

БҮГҮН ҮҺҮС ДЕКАДА САҒАЛАНАР

Үчүгэй тэтим

«ЯКУТСЕЛЬСТРОЙ» мехучастогар Ф. Ф. Константиновтан уон бииис сылын үтүө суобастаахтык үлэлиир. Кини былырыыгыттан пилорамщиктар биригэдэлэрин салайар.

Коллектив сыл аҥаара биэс ыйыгар 949,8 кубометр эрбиммит матырыйаалы бэлэмнээн былаанын 135,7 бырыһыанна толордо. Ордук таҥаарыылаахтык И. С. Листиков, А. Д. Гуляев уонна Ю. А. Чингиров үлэлиилэр.

Пилорамщиктар бу ыйга былааннаммыт 110 кубометр бөрөбиннэни болдьохтуун иннинэ хайыттарарга дьулуһуллар.

Р. АРЖАКОВА.

Болдьоҕор тахсар иһин

ОДЬУЛУУН. Карл Маркс аатынан совхоз механизатордара от хомуурдаах звеноларын болдьоҕор тахсалларын хааччыйар иһин техниканы, сүрүннэри, бэлэмнэтиллэр. Бу күннэргэ кириилэр Бастаахтан саҥа техниканы тутуохтаахтар.

Маанна 170 гектардаах ходуһаҕа минеральнай уобурдуу киллэрэллиннэ, 15 километрдаах куруо өрөмүөннэнэ, 4 километр устаалаах саҥа капитальнай бүтэй оҥоһуллуна.

Н. ШЕСТАКОВ.

Үтүө көмө

ВОЛУГУР. «Мыҥдаҕайы» совхоз маннааҕы отделениетыгар өрөйуон кириитэн шефтээх потребобщество улаһиттэрэ көлөй боччумнаах комоҥу оҥороллор.

Бу аҥаат күннэргэ кириилэр ордук үчүгэйдик Быттыҥа Хочотун ходуһатыгар үлэлээтилэр. Онно икки аҥар километр устаалаах саҥа бүтэйи тутан бааллылар. Оттон сорохторо хаҥыыста рассадатыын ойдуулуу сыриттылар.

А. ПАВЛОВ.

Хоннохтоох айан

ХОПТОБО. Эрилик Эристиин аатынан совхоз автопарктык бастыҥ шоферларыттан биирдэстэрэ Александр Дмитриевич Матвеев саалы оттуур ыраах Нуотара уруйдаатын престоммит оту таһыы совхоз фермаларын харгыһа суох хааччыйбыта.

Оттон кэнники Нерюнгриттан, Серебрянай Бортан тутуу матырыйаалларын таһыыта үлэлээтэ. Хоннохтоох айаннаах шофер ММЗ-554 маарканнаах автомашинаҕа 111750 тоннакилометры оҥорон сыл аҥарынаҕы сорудаҕын совхозтуттан бастакынан толордо.

М. КОРЯКИН.

КРАСНОДАРСКАЙ КЫРААЙ, Новокубанскай өрөйуон Лехин аатынан колхозтуун үлэһиттэрэ 4900 гектардаах баһыйкаҕа интенсивнэй технологияннан сэлиэһинэй үүнүстэриллэр. Маанна гектартан ортотунан 50—55 центнер үүнүүнү ыларга суоттаналлар. Үүнээйиҥ минеральнай уобурдуулларынан эбии аһатыы, сыыс от химическай ыраастаах буортулаччылары утары эмтээһин графигы ыытаахтык тутуһуллар.

Снимокка: колхоз комсомольскай тэриллэтин секретара Галина Гавриш кэрдэрэн агитация стендэтин саҥардар.

К. Тарусов фотота. ССТА фотохрониката.

Оскуола реформатын—олоххо!

ОБО ИИТИИТИГЭР ТӨРӨППҮТ ОРУОЛА

Оскуола реформатыгар: «... Ийэ дойдуну таптыырга, аҕа саастаах дьону ытыктыырга, табаарыстаһыыга, коллективизмка, туттуна сылдьыы культуратыгар, көрөөн өйдүүр чувствоҕа иитиэргэ, хас биирдии оҕо билэргэ-көрөргө интересэлиин уонна дьоҕурун, бэйэтэ билиҥэ сылдьыытын, тэриллиилээх уонна дьиссиплиналаах буолуутун сайыннарарга...» диэн ыйыллар.

Маныаха төрөппүт ылар оруола улахан. Хас биирдии төрөппүт билиҥнэ кэм ыччата эргиччи сайдыылаах буолуохтаабын чопчу өйдүүрэ наада. Ийэ, аҕа оҕолоро үөрэхтээх, дьиссиплиналаах, дьоҥҥо-сэргэҕэ ытыктаах, үүгэй майгылаах-сигилиилээх дьон буола улаатыан баҕараллар. Холобур, биһиэхэ. Үйүн Куол бөйөлөгөр, оҕолорун үчүгэйгэ үөрүйэн иитэр ийэлэр-аҕыйах суохтар. Аннитова М. С., Макарова Р. Е., Башарина М. З., Криволапкина Е. Г., Макарова В. И. уонна да атыттар биримэ аралас кыһалҕаларын аахтыбакка оҕолоругар киэҥ билиини биэрбиттэрэ, дьоҥҥо эйэрэс, үүгэ сыһыан хаачыстыбаларын иитэрбиттэрэ. Ол да иһин кинилэр оҕолоро билигин норуот хаһаайыстыбатын араас салааларыгар чиэһинэйдик үлэлиилэр, ситиһиилэхтик үөрэнэллэр.

Ол эрээри сорох төрөппүттэр оҕону иитии боппуруостарыгар чопчу, үчүгэй өйдөбүлэ суох буоланнар болҕоҥнолорун ситэ уурбаттар. Хас биирдии эдэр ийэ уонна аҕа оҕону иитии боппуруостарын үчүгэйдик билэллэрэ, иитиэхэ аналлаах литератураны, «Крестьянка», «Работница», «Здоровье» сурунаалларыы уонна хаһыаттары эльбэхтик ааралара, «Ийа оскуолата» телевидениэнай биэрии программатын кэтэн көрөллөрө наада. Субэлэрга, бастатан туран, оҕону кыра эрдэҕинэ иитиигэ, хиин дорообуйатын харыстаһыыга улахан болҕомто уруллар. Оскуолаларга төрөппүттэр университеттара, лекторийдар хаалыыллар, наадыйааччыларга учуутуллар субэлэри биэраллэр.

Төрөппүт педагогическай билиитэ намыһах, туох ханнык иитиигэ, оҕо майгытыгар-сигилиитигэр охсуулу оҥорор. Бэйэ-бэйэрэ дьиэ иһиэҥҥи сыһыан, төрөппүттэр олоххо сыанабыллара сыыйа оҕо туруктаах өйдөбүлүгэр күбүлүйэллар. Холобур, оҕо иэдэс олордоруна дьиҥнэр молтох хаачыстыбаларын үлүннэрэн, ол кэнэ итэрэҥнэбыһаҕаһын сиилээн-одуулаан саҥарыы, тахсыбыт түбэлтэлэри дарбатан кэпсээһин кыра дьон дуоһаларыгар киһини сыаналаммат, бэрдинсиг буолуу чувствоны уоскэтиэн сөп. Эбэтэр сорох төрөппүттэр оҕолорун: «Уруччалаан, хаандаастын, тэтэрээкпин атын оҕолорго биэрим», аппараакпын, хайыһаргын кимиэхэ да ууларсыма, харчыларбын кимиэхэ да кордорума» диэн такайаллар. Ити адъас сыыһа. Киһини истигинан саныаһын, кимиэхэ көмөлөһүү, үүгэ сыһыан —киһи бастын хаачыстыбалара. Сорох төрөппүттэр дьиэлэригэр уохтан кэпсэтиллэрин оҕолоро суһан ылаллар. Онуок оҕолор оскуолаҕа, уулуссаҕа, уоскай мизеталарга кыыһырарбан, уохтан туттумматтар.

Оҕо иитиитигэр итинник түбэлтэлэр тахсыбаттарын туһугар иэйилиэктэр ахсын төрөппүттэр университеттарын үлэлэтэр, конференциялары, диспуттары, кэпсэтиилэри тэрийэр ордук кодьүүстээх, уопсай дьыалаҕа комлоох буолуо этэ.

Е. МАКАРОВ,
учуутал.

Сылаг.

Проблемалар, санаалар

СУОЛ — БАРЫБЫТ СУОЛБУТ

Биһиги ороҥуоммут сүрүннээн алаастарыттан, от үрахтэриттэн тайаан сытар, туойдуну бүөрдээх буолан суолга-иискэ улахан уратыларданх. Угут дьыларга сыныыта элбэх эрэйдээх, үлэ хүнэ сүтэриллитигэр, техника алдьанныытыгар, салалланыытыгар тиэрдэр.

Ис суоллары оҥоруу, көрүү-харайыы, анаалдаах ыйаахтарга олоҕуран, сүрүннээн коллективтар улаханнык кыттыыларынан ыытыллар. Ороҥуоннаабы Совет исполкомун быһаарыытынан, совхозтар, тэриллэлэр суоллары оҥоруурга үбүнэн уонна быһаччы үлэлээн кыттыахтаахтар. Быыларыы туоллуута бүлүүчүлээбит билигин да сорох салайаччылар ситэ өйдөөбөттөр, тэриллэ кыаравас интэриэһинэн салайтараллар. Ол түмүгэр аастыт үүт дьыларга ис суоллары оҥоруурга, көрүүгэ-харайыыга тиэрдиллибит сорудахтар туолбатахтара, техниканы туһаныыга улахан мэһэйдэр үөскэтиллэллэр.

Ороҥуон совхозтарыгар, тэриллэлэриттэр ис суолу оҥоруурга техническай кыах баар. Сентиэбэхтүк былаанналаах, билигин баар 5 автогрейдериннэн, 6 холбонуллар грейдериннэн, 9 бульдозериннэн, 7 погрузчиктарыннан, 4 экскаватерыннан уонна 77 автосамосвалларыннан да эльбэх оҥоруохха сөп.

Совхозтар кинин уһаайбаларыттан отделениелларыгар, фермаларыгар тиийэр суолу бэйэлэрин күүстэриннэн оҥостуохтаахтар. Бу суолу оҥоруурга үлэнэн кыттыһыы былаанныгар киирбэт. Маныаха Тыа хаһаайыстыбатын министерствотын тутар учаастага эмиэ дьарыктаныахтаах. Бу пэскиллээх үлэ билиҥнэ ханнык да совхоз администрациятынан өйөммөкө, суолта бэриллибэкэ хаалан иһэр.

Комплексный механизированнай звенолары тэрийии билигин тылтан дьыалаҕа таһаарылла илик. Арай «Чурапчы» уонна Эрилик Эристиин аатынан совхозтарга кыра хамсааһын баар.

Ис суоллары оҥоруу биирдии инициатордарынан көдүлэнэн калаа. Ол курдук, «Чурапчы» совхозтан С. Н. Макаров, А. В. Макаров, Эрилик Эристиин аатынан совхозтан С. С. Григорьев, «Мугудай» совхозтан И. П. Аммосов, Субуруускай аатынан совхозтан А. Н. Назаров баалчча хаамыйдээх үлэлэри ыыталлар. Маны биирдиилээн дьон көдүлэһиннэриилэн буолбакка совхоз бүттүүнүн күүһүнэн ыытар. наада.

Быйыл саас ардах түспэтэ. Ол тыынан баран совхозтар директордара, тоҥо эмэ кэпсэтии баарын үрдүнэн, суоллары грейдердээһини саҕалыы иликтэр. Арай ыам ыйын 31 күнүгэр Субуруускай аатынан совхозтан А. Н. Назаров саҕалаата. Былырыын бу үлэ бэс ыйын 18—24 күннэригэр саҕаламмыта уонна от ыйын бүтүүтэ сүрүннээн ороҥуон үрдүнэн тохтообута. Түмүгэр күһүгүү ардахтарга суол улаханнык бэриммэккэ, кыһын сылдьыыны урукку сылларга курдук эрэйдэммэтэхпит. Быйыл бу күрэн күннэри куоттарыы суолга от үүнүүтүгэр, ардахха дириҥ колеалар үөскэһиннэриэхтэр, күрэҥнэ үрдэл сирдэргэ муус иритиэхтэр, бурдаатар үөскэһиннэриэхтэр тиэрдиэн сөп.

Суолга оҥоһуллубуту харыстаһын хас биирдии айанныыт иэһэ. Ол эрээри сэрэтэр, өйдөтөр знактары тобулута ыыталаан, тоҕута көтүтэн, автопавильоннары бөҕүрдэн, сыыһырдан алдьатан киһи көрө-көрө кыбыстар тыына кэбиллэһиэн түбэлтэлэрэ арыйаҕа суохтар.

Ороҥуоммут ис суоллара сылдьарга туспалаах, эрэйэ суох буоларыгар үлэ коллективтарын салайаччылара, иэйилиэннэ бүттүүнэ кыһаныахтаахтар.

В. ЕВГРАФОВ,
суолу эксплуатацийэтин управлениетин начальника.

Ситиһиилээхтик туттардылар

Бу күннэргэ ороҥуон орто оскуолаларын онуос кылаастарын үөрэнээччилэрэ онуок тылыгар уонна физикаҕа тылынан экзаменнары туттардылар.

Аҥма орто оскуолатыгар онуок тылын ороҥуон биир кэнэ туттар учуутала Лина Семеновна Абрамова үөрэтэр. Манна 18 оҕо экзаменны туттарбыттыттан анаардара хаачыстыбаҕа эпиизттэтиллэр. Катя Гурьева уонна Илья Николаев туйгун сыаналары ылылар.

Чурапчы орто оскуолатын 59 выпускнига английскай тылы үөрэнитиэрэ. Учууталлара Дина Васильевна Монастырева. Экзаменационнай комиссия 5 үөрэнээччиҥэ туйгун, 22 оҕо эпиизттэриигэр «4» сыаналары туруорбуттар. Туйгун билиилээхтэрин кэрдэрдүлэр: үөрэх бастыҥнара Тоня Трофимова, Соня Пермякова, Вера Егорова, Катя Протодьяконова уонна Наташа Лобанова.

Сылаг орто оскуолатыгар онуок тылын хаһыс да сылын Альбина Афанасьевна Макарова үөрэтэр. Оскуола үчүгэй тэриллиилээх кабинеттаах. Экзаменҥа онуок тылын ордук умсугуйан үөрэнэллэр Катя Слепцова, Клава Дмитриева уонна Катя Петрова «5»-ҕа ылылар, 7 үөрэнээччи эпиизттэриигэр «4» сыана туруорулуннэ.

Дириҥ орто оскуолатын 12 выпускниктыттан онуок тылын экзаменын 26-ра үчүгэй уонна туйгун сыаналарга туттардылар. Комсомольскай тэриллэ секретара Сардаана Петрова бары экзаменнарын «туйгун» сыаналарга туттартаан үчүгэй холобуру көрдөрөр. Сеня Феоктистов, Марианна Софронова уонна Дуня Окошницкова эмиэ бары экзаменнары ситиһиилээхтик туттартаан иһэллэр.

Бахсы орто оскуолатын 14 выпускнига физикаҕа экзаменны ситиһиилээхтик туттардылар. Кыраас бастыҥ үөрэнээччитэ Настя Окоемова «туйгун» сыананы ылла, икки оҕо эпиизтэ «4»-кэ сыаналаанна.

Одьулуун орто оскуолатын выпускниктарыттан бу экзаменҥа «туйгун» сыананы Лена Васильева уонна Тоня Капитонова ылылар.

Л. СЫСОЛЯТИНА.

ИННИКИ КҮӨҺҮҢҮҢ — ДЕПУТАТТАР

МОЛДАВСКАЙ ССР. Кинилэр иккиэн колхозтар ЧадырЛунгскай ороҥуоннаабы советтарын механизацияҕа уонна электрификацияҕа холбоһуган этэрээттэри салайаллар, ССРС Верховнай Советын депутата, Социалистическай Үлэ Героя С. М. Парнакли (снимокка уҥа)—кукурузаны үүнэрии индустриальнай технологиятын өлохтоохуну көҕүлэччи. Киниини бастакы батыһаччыынан ССРС Государственнай бириэмийэтин лауреата С. Г. Хаста буолбута. Билигин республика соҕуруу оттуҥар кукуруза үрдүн уонна чэлчэки сыаналаах үүнүүтүн бигэтик ылаллар.

С. Парнакли этэрээтэ «Красное знамя» колхоз 550 гектардаах баһыкатыттан гектартан ортотунан 65 центнер, оттон С. Хасталаах 839 гектартан 60-нуу центнер үүнүүнү ылларга соруктаныылар. Степан Георгиевичтаах Киров аатынан колхоз хонуутугар үлэлиилэр.

А. Лыков фотота. ССТА фотохрониката.

Арыгылааһыны утары—сорунуулаахтык!

СААМАЙ СӨПТӨӨХ ДЬАҺАЛ

Кытаанах иэйилиэгин улэйиттэрэ арыгылааһыны уонна алкоголизмы туоратыыга партия уонна правительство балыстэбит саҥа дьаһалларын биир саналаан биириннилэр.

Кырдьыга даҕаны, арыгылааһын —эргэ олох хаалыыныана, сиэргэ баппат костүү. Киниэ билигин сайдыылаах социализм усулуобуйатыгар хайа да оттуҥэн дьуоротэ суох. Арыгыттан абыраммыт, этэргэ дылы, «үөнүн сөнүммут» диэн суох. Киһини итирдэр, иирдэр уҥахтар ааттардас алдьархайы эрэ аралаллар. Киһиэхэ буолбут мунньахтарга кэнники икки сылга манна арыгылааһыннан икки киһи сор суолламмыта, 12 араас холуобунай буруйдар оҥоһуллуттара, элбэх техника уонна оборудование алдьаммыта-иэйиммэтэ, үүгэ улахмнас итахтаммыта, атын даҕаны биһиги общественнай бытыгар адъас собо суох быһыылар тахсыбыттара саамай сөпкө баттэтиллэлэр.

Саҥа дьаһаллары дьүүлэйиэхтэриэр тыа сирин олохтоохторо билигин даҕаны сорох дьоннор «күөх мөйөйтөн» аккаастана иликтэрин салайан туран самалаатилэр. Ол курдук, дьоҥнэруот кулгааҕынхараҕын баайан эмтэппитэ аатыран баран Новгородов В. С., Собакин И. И., Окоемов С. С., Павлов Г. М. курдуктар билигин даҕаны чаастатык итириктэн сылдьаллар. Итинник дьоннору утары общественность бэйэтин тылын-оһуҥ эттэ.

Үлэйиттэр саҥа дьаһаллаҕа сөп түбэлиннэрэн арыгыны атылааһыны бүтэйиктээхтик бэрээдэктиэрэ, итирдэр уҥахтары эккирэтэн иһэччилэри кытаанахтык уодьуганныыргa бары бүттүүн турунарга этиллэр.

Н. КОРКИН,
биһиги общественнай корреспондент.

Кырдьык да чулуу үлэһит

Килэҥкитээри дьаһыла-садка 1981 сылтан интэччиэн Сусанна Гавриловна Парфенова үлэлиир.

Киин калиэбиттэн бу оҕо учреждениетыгар иитэр үлэ биллардик сэргэхсийдэ. Сусанна Гавриловна оҕолоору эт-хаан, ой-саная оттуучан сайыннарыыга айымньылаахтык үлэлиир. Киин үөрэтэр ырыаларын, хоһооннорун, уянкуулэрин кырачааннар олус сөбүлүүллэр, уоскарыттан түһэрбэттэр. Оҥу иитэччи оҕолорго иитии сыныныынан, эйэрэс майгытынан ситиһэр.

Сусанна Гавриловна, тоҥо да эдэрин иһин, биирдэ үлэлиир дьүөгэлэриигэр бэйэтин билиитин, сатабылын тэҥнэтэ үлэлэтэр, куруутун кэмэлгэ, субэлии сылдьар үтүө үгэстээх.

Ити барытын иһин 1984 сыл түмүгүнэн С. Г. Парфеновада ороҥуонта «Идэтинэн чулуу» ат биэриллибэта. Киин итиннэхэ дьыгыахчы сөптөөх, бастыҥ үлэһит.

Е. ПОТАПОВА.

АНЫ БИЭС ХОНУГУНАН ХОТУУРДАРЫ ТЫАҺАТЫАҒЫН!

Бастакы күннэртэн— ХОННОХТООХТУК

От хомууругар бэлэмнэнитэ биллэриллибит 100 ударнай күннэр сорох дьаһалларын толоруурга балачча үлэ барда. Сири-уоту пуолсутуу ордук тэрээһиннээхтик ыытылынна. Ходуһаҕа ууну куттарыыга отделение бастыҥ механизатордарыттан бириҥдэстэрэ, кэлим механизациялаах звено салайааччыта Д. К. Лукин элбэх сыратын биэрдэ. Дмитрий Константинович көмөлөһөччүлэрин кытта барыта 100-чэкэ гектар сиргэ ардахтатта. Итинн сэргэ В. К. Пестерев старшайдаах 4 киһилээх сиилэсчиттэр звенолара 67 гектардаах баһынаҕа ууну куттарыыны кэмигэр бүтэрбитин эмиэ бэлиэтнир наадалаах.

Быйыл саас шефтээхтэрбит көмөлөрүнэн 6 км уҥталаах саҥа капитальнай бүтэй түтүлүннэ. Бу үлэ салҕанан барар. Оттон бүтэй өрөмүөнүн туһунан этэр буоллахха, рабочайдар ходуһа уонна сайылык быыстарын көрийэ сылдьан абырахтаатылар. Ходуһа бэс ыйын бастакы декадатын баттаһа сабылыннар. Сылгы үөрэ барыта ходуһаттан таһаарылынна.

Кэлим механизациялаах звеноларбытын хайдах тэрийбиппит туһунан аҕыйах тылынан ахтыахпын баҕарабын. Лукиннаах, урукку сылларга курдук, Исаков агрегатын туһанныахтара. «Исаковы» биһиэхэ олус биһириилээр. Табан үлэлэттэххэ, оҥорумтуотунан даҕаны, экономическай да оттүнэн барыстаах. Маннык 3 эрэ трактор туһаныллар буолан, оҥорон таһаарыы бириҥдилэриҥэр үлэрдэххэ, үрдүк. Звено 400 тонна оту соҕотуоҥкалыырга былааннанар. Өссө бир «исаковтаах» киһи, үлэ оҥорумтуотун намтаппакка туран, хас да тракторы атын үлэҕэ босхолуо эбит.

В. Н. Давыдов кэлим механизациялаах звенотугар 6 тракторы сыһыарарга күҥэлиннибит, былырыын Н. И. Новиковаах окко туттубут техникаларын эбии-биэрдибит. Бу коллектив былаана — 500 тонна. Аспыт сайын Давыдовтаах сорох техникаларын атын звеноларга босхолуур сыалтан 3 тракторынан үлэлиргэ холонон көрбүттэрэ. Ыраас күннээх үтүө сайын буолан, ол табыллыбыта. Кэбиһээччилэр күн бастакы аҥарыгар отторун наар түүрдэриллибит от сытыйыллан сөп. Былырыын Владимир Николаевичтаах хас биирдии киһиэхэ 67-лии тонна оту кэбиһэн совхоз комсомольскай-ыччат звеноларын куоталаһыыларыгар бастаабыттара. Быйыл былырыыҥҥы курдук ыраас күннэр туруохтара диэн сабаҕалаһыыҥа эрэ олорбуран звено техникатын сарбыйарбыт табыллыбат. Уонна Давыдовтаах аспыт сайын, аҕыйах буоланнар, оту күрүөлэһиннэ ула, ханнык ыарыҥаппыттара. Звенону саҥалыы аттарыыга итэ эмиэ үчүөттэнэ. Оттон бу дьон, Исаков агрегатынан оттуулларга буоллар, бир центнер окко таһаарар ороскуоттара биллэрдик намтыахтаах эте.

Бу күннэргэ бэлэмнэнии үлэлэр үмүрүйдүлэр. Арай холбоноор техника өрөмүөнэ арыый бытаарда. Итэҕэйбыһаҕаны барытын туоратан от хомуурун тэрээһиннээхтик саралыыр соруктаахпыт. Бу сүүкэн суолталаах хаһаайыстыбаннай хампаанньаны бэс ыйын 25 күнүттэн түрүөн сиилэни соҕотуоҥкалаһыынан саҕалыахпыт. Сиилэскэ анаан от өҕүстарыыны мэччирэх сирдэриттэн саҕалыыр үгэстэнтэн быйыл эмиэ тутуһуохпут. Сүрүн ходуһалар отторо сиэ-хото ыҥыҥнэ итиннэ дьаһанар ордук табыгастаах.

Г. ЛУКОВЦЕВ,
Хадаар отделениетын хонуутун бириҥдьиирэ.

Кырдьаҕастар— кытаҕас дьон

Хайахсыкка сэрии эрэйин эҥэринэн талбит, фронтка ыҥырыллан остоевү утары саа-саадах тутан сэриилэспит дьон хаһыалар даҕаны.

Кинилэртэн бириҥдэстэрэ —В. П. Диодоров. Сэрии уонна үлэ ветерана тоҕо да саһыырдар сүһүөҕүн үрдүгэр сылдьар, совхоһун үлэтигэр күүһэ-кыаҕа тиийэриэн көмөлөһөр. Василий Павлович кыһыныы кочегардыыр, оттон сайын моой оттуур. Үлэтиттэн быыс булла да оттуттарга анаан үлэҕэ туттар араас тэрилэ оҥорор' идеалаах. Быйыл саас 3 коло сыарбатын уонна 50-са кыраабылы оҥорон совхоһуттар туттарда.

Кини үөлэнньэрэ Аҥа дойду Улуу сэриитэ активнай кыттыылаах Егор Николаевич Федоров — эмиэ дьиэҥэ-уоҥка тулуйан тэһийэн олорбот хоһуун киһи. Соторутааҕыта ходуһа бүтэйин өрөмүөнньэһиннэ рабочайдары кытта тэбис-тэҥнэ сылдьыспыта. Аны аҕыйах хонугунан ходуһатыгар киирэн хотуурун тыаһаҕыа. Хайахсыттар итинник үтүө дьонуман киэн туталлар.

Снимокка: В. П. Диодоров сыарҕа оҥорор.

П. Оконешников фотото.

Баанынаны нүөлсүтэллэр

Мугудай Төлөйүгэр Михаил Николаевич Гоголев салайааччылаах 4 киһилээх сиилэсчиттэр звенолара баанынаҕа хомуур саҕаланыар диэри 100 гектардаах күөх ыһыы сиригэр ууну үс төгүл куттарыахтаахтар. Итиннэн бастакытын түмүктээн эраллар.

Звено гектарга ортотунан 300 кубометр ууну ардахтатар нуорманы кытаанахтык тутуһар.

И. ПИНИГИН.

Звеноларбыт бэлэмнэр эрээри...

Карл Маркс аатынан совхозка от хомуурдар бэлэмнэнии сүрүннээн түмүктэннэ. Звеноларбыт саастаатара чуолкайдаан, киниэ́р ханнык сирдэриэн хайдах оттуохтаахтара быһаарылынна. Хаһаайыстыба быйыл былаан быымытынан 3300 тонна оту, 900 тонна силиэни соҕотуоҥкалыахтаах. Икки кэлим механизациялаах, бэс коло звенолара, үлэ сиилэлиг лаҕыра бастайаннай сыһыарылыллыбыт ходуһаларыгар оттуохтара.

Одьулуун эргин алаастарынан, Хонду үрдүнэн маршруттаан В. В. Тоскин салайааччылаах кэлим механизациялаах звено барыаҕа. Тоскиннаах 700 тонналы оттуурга соруктаныылар. Былырыын кинилэр 471 тонналы эрэ көбиһэнньэр, былааннарын ыраатыннан толорботохторо. Урут үүнүүлээх дьыларга А. А. Седалищев звенота итэ сирдэргэ 700 тоннаттан итэҕэйэ суох оту соҕотуоҥкалыыра. Онон бу элбэх техниканы түмэн үлэлиэхтээх сүрүн коллективпытыгар ураты болҕомтобутун уурабыт наада. Манна оту икки косилкаанан оҕустарыахтара.

Өссө бир кэлим механизациялаах звенону 13 №-дээх СПТУ туруорар. Кинилэр сүрүннээн арҕаа алаастар ходуһаларыгар үлэлиэхтэрэ. Былааннара —220 тонна.

Кураан эрэ күннэргэ буолбакка, ардахтаах, сиктээх бириэмэҕэ күүдьүлэ сүтэрбэккэ үлэлэһиини тэрийиэн—биһиги бир сүрүн соруктаах. Уонна, Аллараа Бабаларынан, Үрэх Куёра эргин алаастарынан үлэлиэхтэрэ коло звеноларын ардахтаах кэмнэ илиинэн оттотор гынан эрдэттэн дьаһаныыбыт. Манна хас биирдии киһи тоҕоостоох кэмнэ туттар хотуурдаах, кыраабыллаах буолуоҕа.

Быйыл даҕаны өстуола уоранэччиларыгар эрдэбит улахан. Хонду үрэҕэр базаланар үлэ, сыныалаг лаҕыра сезоннаҕы соруктарын сыл аайы аһары толорор. Оҕолорго наставникынан опыттаах механизатор Петр Николаевич Сибиряков анаммыт. Кинилэр 120 тонна оту соҕотуоҥкалыырга соруктаныылар. Бир итиччэ коммунист Николай Михайлович Сысолятин салайааччылаах пенсиоонердар звенолара оттуурга былааннаналар.

Итинн таҥнан сельсовет тэриллэрэ уонна моой оттуттар туспа сир анатан үлэлиэхтэрэ.

Дьону ходуһаҕа ыйылыбыт болдьохтон хойутаһына суох таһаарыахпыт. Ол эрээри от хомуурдар сита-хото баламнэнибит диир кыахпыт суох. 100 ударнай күннэргэ былаанныыт дьаһаллар үгүстэрэ толоруллубатылар. Ходуһаны туспаран оҥорууга ордук улахан хаалыыны таһаардыбыт.

100 ударнай күннэр үлэлэрин каҥайдарэ эрдэттэн чуолкайдаммыта да, олору толоруута күүтүннэх үлэ барбата. Ходуһаны туспаарыы эрдэтэҥи, хаар уулуон ниннэҥи дьаһаллара даҕаны, сир ирбитин кэнэ быланнаммыт үлэлэр даҕаны ирдэнэрин курдук толоруллубатылар. Ол от хомуурдар охсуулаах буолара саарбаҥа суох.

А. АРЖАКОВ,
Карл Маркс аатынан совхоз хонуутун бириҥдьиирэ.

Мэччирэҥ кэмигэр сүөһүттэн—өлгөм аһы-үөлү!

ҮҮТ ЫАМА ТӨҺӨ ҮРДЭЭТЭ

Бэс ыйын икки бастаны декадалара хайыы-үйэ түмүктэннилэр. Оройуон совхозтара мэччирэҥ бастаны ыйыгар государствоҕа 1287 тонна үүтү туттарыахтаахтар. Миэстэҕэ бу соругу толоруурга хайдах үлэлиилэрий? Ити ыйытыыга туһаннаах салайааччылар маннык эпиэттиллилэр.

Г. АММОСОВ, Субуруускай аатынан совхоз Хатылыгаҕы отделениетын управляющайа:

—Ыанньыгы сайылыктар мэччирэҥнэригэр көһөрбүппүт 20-тэн тахса хонно. Ити кэмнэ үүт күннээҥи ыама 9 центнер кэриҥэ эбилиннэ. Билигин үс сайылыкка күн ахсын 29 центнери ыыллар, итиннэ 27 центнэрин туттарабыт. Табаарынас да балачча үрдээтэ. Бу тэтимнэ өссө эбэр кыахтар, биллэн турар, баалларбыт. Олору толору туһаныахпытын наада. Үүтү туттарыы ыйдаары былаанын аҥары толорон графиккаҕа киирэхтээхпит. Бэс ый түмүгүнэн 13 тоннаны ситэ туттарбатахпыт.

Ордук тэрээһиннээхтик Варвара Константиновна Дорогунова наставниктаах Биттики сайылыкка үлэлиилэр. Манна опыттаах бостуук Иван Егорович Дорогунов ыныхтары кыһанан мэччитэр, тоторор. Көөнньөрбөөрү быспахха оҥоруу эмиэ ыамы үрдэтэргэ улаханнык көмөлөстө.

Ол эрээри, сорох ыанньыксыттар дуоҕабардарын болдьоҕо туолан, фермалар коллективтарын саастаабыгар уларыйыы тахсаары турар. Ити еттүнэн балаһыанньа ордук Хаҥас Эбэ сайылыгар уусугуруйбут.

П. ПОПОВ, «Мугудай» совхоз Чыаппараатаҕы отделениетын управляющайа:

—Быйыл отделениеҕа ыныах төрөөбүнэ олус хойутаан, сыл аҥаастыгар государствоҕа 48 тонна үүтү ситэ туттарбатыбыт. Онон мэччирэҥ ыйдарыгар ыамы үрдэттэр үрдэтэн туһаннаах былааннары төһө кыалларынан ырааҕынан аҥарар соругу туруорунубут. Барыллаан аҕыйыгар, бэс ыйыгар 65 тоннаны туттаран былааны уонча тоннаннан аҥарыах курдукпут. Оттон от ыйыгар тэтими өссө үрдэтэн 70 тоннаны туттараргa дьулуһуохпут.

Ыанньык үс сайылык мэччирэҥэр таһаарыллыбыта. Күннээҥи ыам лаппа эбилиннэ. Холобур, ыам ыйын 26 күнүгэр отделение үрдүнэн 1,2 тонна ыаммыт буоллаҕына билигин 2,5 тонна ылыллар. Кэлин мэччирэҥ биллэрдик тубуста, сайылыктар комбикормунан хаалчыллыннылар.

Бураллыы сайылыкка (старшай М. П. Оконешникова, бостуук А. Н. Мохначевскай) үчүгэйдик үлэлиилэр. Манна 6 ыанньыксыт күннээҥи ыамы 1 тоннаҕа тиэртилэр.

Бураллыы уонна Аҥхай сайылыктар үүттэрэ арыы сыҕар тута аҕалыллан иһэр. Оттон Баҕалаахха ыанар үүт ардахтаах кэмнэ Толоон отделениетыгар аҕыллыбыт сэппэрээтэрдиир нуунна туттарыллар. Онон бородууксыйа суоҕайдаммакка күпүнэн атыылланан иһэр.

Билигин ыанньыксыттар бары баалдар. Мичаттартан сорохтор сүөһү үлэтигэр үһүс сылларын хаалан үлэлиэргэ быһаарынныылар. Оттон бараааччылары Бахсыа орто оскуолатын быйылгы выпускниктара солбуйуохтара. Оскуоланы быйыл бүтэрээччилэртэн 11 киһи фермаҕа үлэлиэргэ совхоһу кытта дуоҕабардастылар.

РЕДАКЦИЯТТАН: үүт ыамын үрдэтэргэ билигин нурдук бары эттүнэн табыгастаах кэм суох. Бэс ыйа —хаалыыттан тахсарга саамай быһаарыылаах, эпиэттээх кэм. Ол эрээри сорох фермаларга күннээҥи ыам өссө да саная хоту үрдэн испэт. Күн-дьыл куйаара, үөн-көйүүр түһэ илигинэ мэччирэҥ быйаҥын иҥнутуур нөҕүүстээхтик туһаныахха. Сайылыктарга үлэ тэрээһинин, дьиссиплининэтин салгыы туспаран, үүтү ылыы технологиятын хаптаҕа суох тутуһан сир ахсын үүтү-аҥы элбэтэри ситиһиэххэ.

КОММЕНТАТОР КОЛОНКАЛАРА

ХИМИЧЕСКЭЙ СЭРИИ СЭБИН БОБУОХХА

Эйэдэ дьулуһар кийи аймах химическэй уонна бактериологическай сэриилэр сэбин хаттааһыны бобор туһунан Женеваттааҕы боротокуол илии баттаммыта 60 сылга туолуутун бэлиэтиир. Итэ акт Германия аан дойду бастаны сэриитин өрөспүүбүлүкэлэрэ аан дойдута бастаһыннан сүүрүннүк ресуурстарын туттубуттан аан дойду общественноһа абарыытын мунутуур кэрдиһиннан буолбута. Боротокуол аннынан үгүс государстволар представителлэрэ илии баттаабыттара.

Итэ докумуэнтка ходбоһуортан бэрт үһүн кэмнэ арай Америка Холбоһуктаах Штаттара аккаастаммыттара. АХШ тоҕо итэнник быһыыламмыта кэлии, кини массабайдык кыдыйар сэриилэр сэптэрин аралдьытыннарыы турган тэтиминэн ырытан онгороро ырыллыччы кэтэбутүн кэнэ чуолкайдаммыта.

Холбоһуктаах Штаттар итинник сэриилэр сэптэрин олорор-өһөрөр көрүнүннэрин бүүн сериялаарын ырытан онгороллоро «бастаан иһэр». Олор мунньуллуулларын, билиҥнэ Америкаҕа үгүстүк иннилэрин курдук, сэриинэ «хаан тохтуута суох» онгорор «үтүө» өйдөбүл-санаатан онгоһуллаарын курдук быһаара сатыыллар. Ол дойдохторо Пентагон Вьетнамҥа, Камбуджиаҕа уонна Лаоска химическай сэриилэр сэбин дэлэччи туттуутунан ураайыллыбыт. Сайдыылаах сиэдьиҥнэр бурдуу онгорор дьайыыларыттан аан дойду үрдүнэн абарыы-сатарыы дьаһан застаммыта. Онон АХШ 1975 сыллаахха Женеваттааҕы протоколу ратификациилыыллар, ол кэнниттэн Сабилэннинии эйэни комитетын (1974 сылтан — Сэбилэнии эйэни бэлиитэрдэстэрэ конференция) химическай сэриилэр сэбин бобор уонна суох онгорор туһунан кампаниилэриттэн ыытарга күүлэлиннибэтэ.

Маассабайдык кыдыйар сэриилэр сэптэрин көрүнүннэриттэн биирдэстэрин сөкүүн тас оттуулаах турарыттан биллэрэргэ дьиҥнээх кэскил үөскэтэбитин курдук буолбута. Ол эрээри дьэ онно буолан-хаалан турбуттара. Ратификация туһунан боппуруоһу АХШ конгресса дьүүллэһэр кэмнэрэ Пентагон лабораторияларыгар уонна полигониларыгар химическай сэриилэр сэбин уодаһыннаах саҥа хорунэ— нервнэй-паралитическай дьайыылаах бинарнай сэриилэр сэбэ айыллан эрэрэ биллибэтэ.

Химическай сэриигэ бэлэмнэниигэ ураты активноһын АХШ былыргы администрацията көрдөрдө. Атын ким да буолбатах, президент Рейган былаатка олорор иккис сылыгар АХШ-ы химическай «уларытан сабилэһии» биэс сыллаах программатын туһунан биллэрдэ. Ону олохтоох киллэриигэ 1983 сыллаахтан ыла 10 милиард доллары ороскуотчаһын былаанналаммыта. Ол АХШ-тар сир үрдүгэр туох баар тыынар тыыннаахтары үгүс тогул өлөрүөх-өһөрүөх химическай сэриилэр сэбэ хайыы-үйэ мунньуллубутун үрдүнэн.

Идэрнайы таҥа, химическай сэриилэр сэбэ уодаһыннаах путалынан суоһуур. Ону өйдөөн турар, ССРС өссө ордоовуттан химическай сэриилэр сэбин сөкүүн тас оттуулаах туруорарга этэр. 1982 сылдаахха кини химическай сэриилэр сэбин бобор туһунан конвенция сүрүн балаһыанньаларын бырайыагын киллэрбитэ. 1984 сылааҕы тохсунньуга ССРС уонна Варшавскай дуогабар дойдулара Европаны итэ сэриилэр сэбин барыы норуоттаттан босхолуур туһунан собулэһиннии түһэрсэргэ эпиттэрэ. ССРС ХНТ Генеральнай Ассамблеятын XXXIX сессиятынан ылыныллыбыт химическай сэриилэр сэбин бобор уонна кинилэри олох эйэр туһунан конвенцияны суһаллык ырытан онгорор уонна түһэрсэр наадатын туһунан резолюцияны көҥүлүйүннэн буолбута.

Ол эрээри ССРС-ы байыаннай оттуулаах баһылыар өйүнэн-санаанан иирэрбит АХШ собулэһиннии сиэтиэрэ сабаастыыр, химическай сэриигэ бэлэмнэниитин түргэтэтэр. Итэ эйэдэ дьулуһар общественность химическай сэриилэр сэбин бобор уонна суох онгорор иһин охсуһуутун күүһүрдэрин мөлдьүйэр.

А. БИРЮКОВ.
ССТА ырытааччыта.

БАРҐА БАҺЫЫҺА

Мин идэбинэн учуутал этим. Эрдэ ыарытыган буолбутум эрээри, уонна сыл устата иваар эмтиэн дьон-сэргэ ортотугар үөрэкэтэ сылдьабын. Итэ иннинэ олохтоох участковай бэлэмнэнэллэрин билэр. Биһиги байыастарбыт кинилэри быһыыр быһаарыныыны ылыыллар...

Оруолларга — Валерий Юрченко, Александр Панкратов-Черный, Инеле Ожелите, Ирина Резникова уо. д. а.

М. Горькай аатынан студия кэтит экраннаах өгүөх «Эскадрон гусар летучих» диэн икки сериялаах лиэнтэтэ 1812 сыллаахха Наполеон сэриинэн киирэн кэмнэрэ партизанскай хамсаныы тэрийээччилэртэн уонна салайааччылартан биирдэстэриннэн буолбут, өссө тыыннаах-өлүү номохчо кэпсиллэр поэт-партизан Денис Васильевич Давыдов хорсун сырыыларын кэпсиир.

«Таджикфильм» студия «На перевале не стрелять» диэн кэтит экраннаах өгүөх муччургэннээх лиэнтэтэ Таджикистан бастакы чекистэриэр анаммыт.

... Хайаалаах оробуоннар наһилиэннэлэрэ пуунньаллар эйэлээх дехханнары халыыллар, өлөрөллөр-өһөрөллөр. Советскай былаатка кутталы уонна итэҕэйсибэт буолуулуу үөскэтиллэр. Республика чекистэрин иннилэригэр уодаһыннаах өстөөхтөру арыйар уонна суох онгорор кытаанах сорук туруоруллар.

Сүрүн оруолга — актер Анатолий Ало.

Балары сэргэ экраннаа кылгас болдьоххо «Мосфильм» студия «Неуловимые мстители» диэн хартыына салгыытынан буолар, 1920 сылааҕы гражданскай сэриилэр кэмнэрэ түөрт уолчаан героическай-романтическай хорсун быыстыларын кэпсиир кэтит экраннаах өгүөх «Новые приключения неуловимых», хартыыната, аан дойду иккис сэриититтэр Румыния патриоттара тас дойдулар үсүйүүннэрин утарыы охсуһуулларын туһунан муччургэннэх румынскай «Тройное сальто» фильм таһаарыллалар.

С. ДАНИЛОВ.

Сотору экраннарга ○ Сотору экраннарга ○ Сотору экраннарга

Оройуоннаабы ипподромҥа

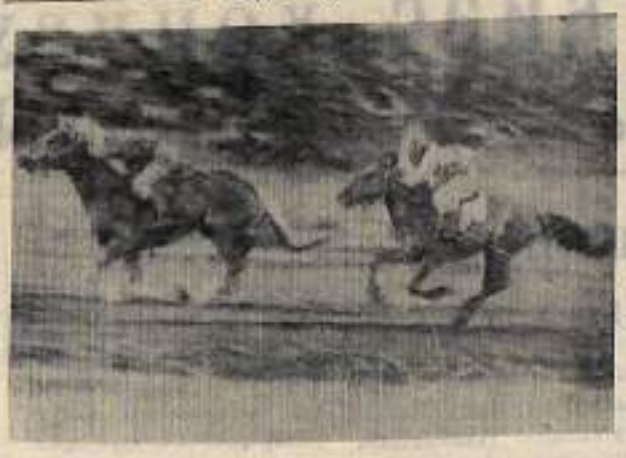

Биэс совхоз кыттыылаах

Совхозтар сүүрүк сылгыларын юбилейнай ыһыахха күрэхтэһиилэрэ бэс ыйын 16 күнүгэр Маҕаайы ипподромуттар ыытылыннар. Быстах былыттаан ардаабыт хаалаан хаалан, анаабыт курдук үтүө киэһэ буолла. Онон ипподромҥа көрөөччү да элбэх муҥунна.

Биэс совхоз 41 сүүрүгү бэлэмнээн киллэрбиттэр.

Саамай кылгас, 800 метрдээх дистанцияҕа сүүрээччилэр иккитэ түстүлэр. Бастакы түһүүгэ «Мыҥдаҕаайы» совхоз Кыламан диэн икки саастаах туорааҕас тыйы тыйа, Кытылы (Эрилик Эристиин), Таандараны («Чурапчы»), Северн (Субуруускай) кыайан, биэтэккэ бастакынан кэллэ. Кини 59,4 сек. көрдөрөн «мыҥдаҕаайылар» Субуруускай аатынан совхоһунан олох, томмут аниллаах биринэ хаһаайыннарынан буоллулар. Иккис түһүүгэ «Мыҥдаҕаайы» совхоз Кулукчаанаа бастаата эрээри, Кыламан биринэматин туписарбата.

1200 метрдээх дистанция бастакы түһүүтүгэр аттар барыы тэбис-тэҥнэ бардылар. Ол эрээри «Мыҥдаҕаайы» совхоз Мааны диэн үс саастаах атыыра уонна Эрилик Эристиин аатынан совхоз Комус Күөн диэн үс саастаах атыыра атыттары баһыйаллара биллиннэ. Бу икки сүүрүк биэтэккэ тахсыахтарыгар диэри илин-кэлин түһүстүлэр. 1 мүн. 34,2 сек. кэлэн Комус Күөн бастыыр. Иккис түһүүгэ хара бастакыттан Эрилик Эристиин аатынан совхоз Лобуй диэн үс саастаах сонофоһо иннинэ сырыытта. Сотору сопус киниэн субуруускайдар Сурчаналара ситэн ылар уонна тумук көнөҕө тахсыыта ойоҕолуур. Ол эрээри Сурчаана биэтэккэ тахсыыта эмиэ туора ойон «ыалдьаччыларын» улаханнык хомотто. Бу бэрт быһый сылгы табыллан сүүрбүтэ буоллар, арааһа, бастыыра хаалла.

1600 метрдээх дистанцияҕа кыайыылаах бастакы түһүүгэ быһаарылыннар. «Чурапчы» совхоз Исток диэн алта саастаах хүөх буулуур атыыра Карл Маркс аатынан совхоз Медальонун устатынан кыайан 2 мүн. 04 сек. көрдөрдө. Итиннэ «чурапчылар» Карл Маркс аатынан совхоз уонна тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин профсоюһун райкома олохтообут биринистэрин хаһаайыннарынан буоллулар.

«Чурапчы» совхоһунан олохтоммут биринэ 2400 метрдээх дистанцияҕа воошьоннор. Стартан Эрилик Эристиин аатынан совхоз Охсуган диэн 4 саастаах атыыр соноробо иннинэ түһэр. Иккис эргиирэ кэлиэхэ Карл Маркс аатынан совхоз Гуштера сыстар уонна тумук көнөҕө ойоҕолоон иннинэ киирэ сатыыр. Ол эрээри Охсуган иннин биэрбэтэ, хомуут кэтэриннэн куотан тарыста. Бириэмэтэ — 3 мүн. 20 сек. Бу дистанция иккис түһүүтүгэр Голубь («Чурапчы») хойкутук бастаата. «Чурапчылар» бастахы түһүүгэ Куртан оннугар Голубу киллэрбиттэрэ буоллар, өссө интэриэһиннэй сүүрүүнү көрөрбүт хаалла.

Саамай үһүн, 3200 уонна 4800 метрдээх дистанциялаҕа, Эрилик Эристиин аатынан совхоз сүүрүктэрэ агардастыы аатырдылар. Ол иэдэс, 3200 метрҕэ Саһарда, 4800 метрҕэ Тиинтэй бастаатылар.

Хамааннаан күрэхтэһиигэ быйыл даҕаны Эрилик Эристиин аатынан совхоз (баайааччы тренер С. Е. Захаров) кыайыылааҕынан тарыста уонна көнөрүлэ сылдьар кубогы үһүс тогулун ылан үйэ-саас тухары илдьэ хаалла. Бу хаһаайыстыба итинэн сэргэ Улуу Кыайыы 40 сылыгар аналлаах өйдөбүнньук кубогынан наҕараадаланна, харчынан бириэмийэлэннэ. Иккис миэстэҕэ «Чурапчы», үһүскэ —Карл Маркс аатынан совхозтар тарыстылар.

Түмүктээн эттэхха, сүүрүк аттар быйылгы күрэхтэһиилэрэ хатыҥылаахтык барарыгар совхозтар элбэх сыраларын биэрдилэр. Ол эрээри «Мугудай» совхозтан биир да сүүрүгү болдьоҥнаан киллэрбэтэхтэрэ үгүстэрин дьиктиргэттэ.

А. МАЛЫШЕВ.

Снимокка: күрэхтэһиигэ түгэх.

Редактора солбуйаччы С. Н. ЧИЧИГИНАРОВ.

«Мыҥдаҕаайы» совхоз салаатта, кини отделение совета, Болугур сельсоветын исполкома, үлэ ветерана, мэтчат наставника

КАРДАШЕВСКАЙ Алексей Авксентьевич

уйуннук мараканнык ыалдьан өлбүтүнэн бөкүөнньук кэргэнигэр, оболоругар, өймахтарыгар дириҥ кутурданнарын тиэрдэллэр.

Тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин профсоюһун райкома, ветстанция коллектива ветфельдшер Сибирякова Валентина Ивановнаҕа кини таптыыр ийэтэ

ВАСИЛЬЕВА Татьяна Григорьевна

уһун мараҕан ыарыытан өлбүтүнэн дириҥ кутурданнарын биллэрэллэр.

Таптыыр кэргэним, ийэбит, эбэбит, ийиэхпит

ВАСИЛЬЕВА Татьяна Григорьевна

мараканнык ыалдьан өлбүтүн, дириҥник кутуйан туран, ыытыннарбыт.

Кэргэтэ, оболоро, сиэнэрэ, ийиэхтэрэ.

САҺА КИИНЭЛЭРГЭ ЫҢЫРАБЫТ

Кылгас болдьоххо Одессатаабы студия Кыайыы юбилейын кэрсэ устубут кэтит экраннаах өгүөх **«Действуй по обстановке!..»** диэн Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриилэ тиҥэх күннэриэр бойдоорун интернациональнай мастарын олохторун толук уурар толорбут советскай буойуннар хорсун быһыыларыгар анаммыт сылыы сюжеттаах саҥа хартыынаҕа көрдөрүллэр.

... Германия территориятыгар тиийэн өстөөх тылыгар бойобуой сорудаҕы толорбут кыраный советскай рейдэбэй болох фашистар хас даҕаны тыһыынча английскай уонна американскай байыаннай билиэннэйдэрин кыдыйарга бэлэмнэнэллэрин билэр. Биһиги байыастарбыт кинилэри быһыыр быһаарыныыны ылыыллар...

Оруолларга — Валерий Юрченко, Александр Панкратов-Черный, Инеле Ожелите, Ирина Резникова уо. д. а.

М. Горькай аатынан студия кэтит экраннаах өгүөх **«Эскадрон гусар летучих»** диэн икки сериялаах лиэнтэтэ 1812 сыллаахха Наполеон сэриинэн киирэн кэмнэрэ партизанскай хамсаныы тэрийээччилэртэн уонна салайааччылартан биирдэстэриннэн буолбут, өссө тыыннаах-өлүү номохчо кэпсиллэр поэт-партизан Денис Васильевич Давыдов хорсун сырыыларын кэпсиир.

«Таджикфильм» студия **«На перевале не стрелять»** диэн кэтит экраннаах өгүөх муччургэннээх лиэнтэтэ Таджикистан бастакы чекистэриэр анаммыт.

... Хайаалаах оробуоннар наһилиэннэлэрэ пуунньаллар эйэлээх дехханнары халыыллар, өлөрөллөр-өһөрөллөр. Советскай былаатка кутталы уонна итэҕэйсибэт буолуулуу үөскэтиллэр. Республика чекистэрин иннилэригэр уодаһыннаах өстөөхтөру арыйар уонна суох онгорор кытаанах сорук туруоруллар.

Сүрүн оруолга — актер Анатолий Ало.

Балары сэргэ экраннаа кылгас болдьоххо «Мосфильм» студия «Неуловимые мстители» диэн хартыына салгыытынан буолар, 1920 сылааҕы гражданскай сэриилэр кэмнэрэ түөрт уолчаан героическай-романтическай хорсун быһыыларын кэпсиир кэтит экраннаах өгүөх **«Новые приключения неуловимых»**, хартыыната, аан дойду иккис сэриититтэр Румыния патриоттара тас дойдулар үсүйүүннэрин утарыы охсуһуулларын туһунан муччургэннэх румынскай **«Тройное сальто»** фильм таһаарыллалар.

С. ДАНИЛОВ.

БИҺИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-332, отделлар—21-265, уопсай 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12. Тираж 3471

№ ЗАКАЗА 75.